

ПЕРЕВІРКА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ ТА ОСНОВ ЗДОРОВ'Я ДО ЗДІЙСНЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті представлено теоретичний аналіз та визначення специфіки провадження соціально-педагогічної діяльності вчителем біології та основ здоров'я у контексті освітніх нормативних документів та досліджень науковців, визначено критерії, показники, охарактеризовано рівні сформованості готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до здійснення соціально-педагогічної діяльності у закладах середньої освіти. Описано результати експериментальної перевірки ефективності організаційно-педагогічних умов та методики формування досліджуваної якості у майбутніх учителів біології та основ здоров'я у процесі навчання у закладах вищої освіти.

Метою статті є теоретичне обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до здійснення соціально-педагогічної діяльності й експериментальній перевірці ефективності методики їх реалізації.

Методологія. Методологічною основою дослідження є системний та особистісно-орієнтований підходи до аналізу психолого-педагогічної літератури та педагогічного досвіду з питань соціально-педагогічної діяльності. У роботі використано багаторівневий системний аналіз наукових джерел, що ґрунтується на філософському, загальнонауковому та частково-науковому та конкретно-науковому рівнях пізнання.

Наукова новизна полягає у встановленні основних підходів до формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до здійснення соціально-педагогічної діяльності й експериментальній перевірці ефективності методики їх реалізації.

Висновки. Представлений у роботі психолого-педагогічний аналіз наукових джерел дає змогу констатувати, що проблема формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до соціально-педагогічної діяльності у закладах середньої освіти набуває особливої актуальності в контексті гуманізації освіти. Готовність майбутніх учителів біології та основ здоров'я до вказаного виду діяльності розглядаємо як інтегративну динамічну якість особистості, що виявляється у налаштованості студентів на соціально-педагогічну діяльність, усвідомленні ними мотивів і потреб у цій діяльності; у наявності глибоких і різнобічних предметних знань з дисциплін обраного фаху й психолого-педагогічних, методичних знань, умінь і навичок стосовно роботи з учнями закладів середньої освіти. Шляхом педагогічного експерименту встановлено, що реалізація обґрунтованих організаційно-педагогічних умов і методики формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до соціально-педагогічної діяльності сприяла підвищенню рівня сформованості досліджуваного феномену в студентів експериментальної групи, порівняно зі студентами контрольної групи.

Ключові слова: соціально-педагогічна діяльність, заклади середньої освіти, майбутні вчителі біології та основ здоров'я

Постановка проблеми. Сучасні процеси євроінтеграції України зумовлюють пошук нової освітньої парадигми, яка б не тільки найповніше відображала національні традиції виховання підрастаючого покоління, а й відповідала б суспільно-історичним орієнтирам на гармонійне співіснування соціуму в цілому та кожної людини зокрема. Ключовою фігурою у формуванні громадської позиції учнів є учитель, зокрема, учитель біології та основ здоров'я. Тому фахова підготовка студентів – майбутніх учителів біології, їх здатність та готовність до соціально-педагогічної роботи з дітьми, громадянська позиція є невід'ємною складовою процесу професійної підготовки на природничих факультетах у закладах вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науково-педагогічний підхід до організації соціально-педагогічної діяльності з дітьми та молоддю досліджувався у роботах Р. Вайноли, І. Звереві, А. Капської, Н. Лавриченко, П. Плотнікова, С. Хлебик, С. Харченка й інших учених. Проблеми професійного становлення майбутніх фахівців, розвитку в них професійно значущих якостей відображені в наукових працях вітчизняних педагогів: А. Алексюка, Г. Васяновича, С. Гончаренка, І. Зязюна, Н. Ничкало, В. Радкевич, а також психологів: Г. Балла, О. Киричука, С. Максименка, В. Роменця та ін.; питання формування педагогічної культури батьків, соціально-педагогічні аспекти родинного виховання досліджували Т. Алексеєнко, І. Бех, В. Костів, А. Кузьмінський, А. Марушкевич, В. Омеляненко, В. Постовий, Р. Скульський, М. Стельмахович та ін.

Проте проблема підготовки майбутніх учителів біології та основ здоров'я до здійснення соціально-педагогічної діяльності у закладах середньої освіти до цього часу залишається недостатньо дослідженою як у теоретичному, так і в методичному плані. Опрацювання наукових джерел, аналіз вітчизняної теорії та практики професійної підготовки майбутніх учителів біології та основ здоров'я дозволяють окреслити суперечності, що склалися між соціальним замовленням щодо якісної професійної підготовки вчителів вказаних спеціальностей, здатних до ефективного провадження соціально-педагогічної діяльності й усталеними підходами до професійної підготовки майбутніх педагогів; потребами майбутніх учителів біології та основ здоров'я у розвитку громадської позиції учнів і відсутністю навчально-методичного забезпечення для її формування; необхідністю системного здійснення соціально-педагогічної діяльності зі школярами, їх оточенням тощо та недостатньою готовністю педагогів до такої роботи.

Мета статті – теоретичне обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до здійснення соціально-педагогічної діяльності й експериментальній перевірці ефективності методики їх реалізації.

Методологічною основою дослідження є системний та особистісно-орієнтований підходи до аналізу психолого-педагогічної літератури та педагогічного досвіду з питань соціально-педагогічної діяльності. У роботі використано багаторівневий системний аналіз наукових джерел, що ґрунтується на філософському, загальнонауковому та частково-науковому та конкретно-науковому рівнях пізнання.

Методи дослідження. У роботі використано комплекс методів дослідження: теоретичні – аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, конкретизація, порівняння та зіставлення різних поглядів, теоретичного моделювання з метою розробки методики формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до здійснення соціально-педагогічної діяльності в освітньому середовищі вищого педагогічного навчального закладу; емпіричні – спостереження, бесіди, анкетування, аналіз результатів творчої діяльності студентів; тестування, метод експертних оцінок, за допомогою яких визначався актуальний стан сформованості готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до ефективного провадження соціально-педагогічної діяльності; педагогічний експеримент здійснювався з метою перевірки методики реалізації організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів біології до здійснення соціально-педагогічної діяльності у закладах середньої освіти; методи математичної статистики (критерій згоди Пірсона χ^2) застосовувалися з метою опрацювання одержаних даних, виявлення кількісних залежностей між досліджуваними явищами і перевірки вірогідності результатів експериментального дослідження.

Наукова новизна полягає у встановленні основних підходів до формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до здійснення соціально-педагогічної діяльності й експериментальній перевірці ефективності методики їх реалізації.

Результати дослідження. Сучасна освіта зазнає певних змін, спрямованих на формування якостей особистості, які ґрунтуються на уміннях свідомо застосовувати набуті знання на практиці, впроваджувати їх у життя. У контексті висвітлення окресленої проблеми вдаємося до аналізу ключових понять дослідження. Соціально-педагогічна діяльність як один із видів професійної діяльності викладача ґрунтується на загальних філософсько-психологічних і педагогічних тлумаченнях її сутності та окресленні її структури, водночас вказаний вид діяльності забезпечує соціальний аспект, що включає не лише соціальні проблеми особистості, а і їх психолого-медико-педагогічне дослідження, вивчення, зокрема, соціокультурних особливостей навчально-професійного середовища тощо.

На думку вітчизняних дослідників (А. Капська, О. Безпалько, Р. Вайнола та ін.) соціально-педагогічна діяльність є відкритою системою, що характеризується взаємодією з іншими соціальними системами, оскільки спеціаліст (у цьому випадку вчитель або соціальний педагог) використовує знання з низки теоретичних дисциплін, розглядаючи професійні завдання різних галузей суспільної практики [1]. Акцентуючи увагу на специфіці змісту роботи та функцій соціального педагога, вчені визначають сутність провадження соціально-педагогічної діяльності через її основну мету – створення оптимальних умов соціалізації підростаючого покоління [1]. Ґрунтуючись на аналізі сучасних наукових праць (О. Безпалько, Р. Вайнола, А. Капська, А. Мудрик, С. Савченко, Н. Сейко, В. Поліщук, С. Харченко та ін.) доходимо висновку, що соціально-педагогічна діяльність учителя біології та основ здоров'я – це частина його професійної діяльності, що має основною ціллю створення оптимальних умов для ефективної соціалізації учнів у освітньому середовищі, засвоєння ними національного соціокультурного

досвіду з метою підготовки до успішної самореалізації в соціумі. Відповідно результатом такої діяльності є рівень сформованості в майбутнього фахівця визнаних у соціально-виховному середовищі навчального закладу професійно значущих якостей, самосвідомості, самоствердження як складових життєдіяльності в суспільстві.

В той же час соціальні та екологічні негаразди і проблеми, як і погіршення стану здоров'я населення внаслідок антропогенних змін довкілля, стали беззаперечним атрибутом сучасності. Беручи до уваги зазначене, виокремлення здоров'ярозвиваючої складової особистості передбачає виховання молодої людини, що володіє не лише знаннями, набутими в процесі навчання у закладі вищої освіти, а вміє адекватно діяти у відповідних виробничих і побутових ситуаціях, передбачати та прогнозувати наслідки своєї діяльності, у тому числі й в навколишньому середовищі.

Конкретизуючи результати ефективного провадження соціально-педагогічної діяльності вчителя біології та основ здоров'я, спрямованої зокрема на актуалізацію здорового способу життя, слід вказати також наступні її характеристики: прояв соціальної культури людини, здатність відповідально діяти в різних життєвих ситуаціях, підпорядковуючи задоволення власних потреб суспільним вимогам та принципам сталого розвитку; спроможність особистості до адекватної ситуативної діяльності як у соціумі так і у природному оточенні, коли здобуті знання, навички, досвід і цінності проявляються в умінні приймати вірні рішення й виконувати адекватні дії, чітко і правильно усвідомлюючи їх наслідки для навколишнього соціального та природного середовища; здатність вчасно застосовувати набуті знання й досвід не лише в життєвих, а й у професійних ситуаціях, керуючись пріоритетністю загальнолюдських цінностей і непрагматичною мотивацією до здійснення здорового способу життя на основі усвідомлення особистої причетності до соціальних подій та відповідальності за наслідки власної діяльності [2].

Вихідна позиція дослідницького пошуку полягає в тому, що розглядаємо готовність майбутніх учителів біології та основ здоров'я до провадження соціально-педагогічної дії. Ця готовність є, на наш погляд, невіддільною складовою підготовки випускників-педагогів до професійно-педагогічної діяльності. Виходячи з мети дослідження, увага спрямовувалася на вивчення готовності як стану, що передують успішному здійсненню педагогічної діяльності майбутніх учителів біології, спрямованої на розвиток соціальних навичок учнів, зокрема націлених на здоровий спосіб життя та здоров'ярозвивальне середовище; як складової професійної підготовки вчителя-біолога, а особливо вчителя основ здоров'я, як особистісної якості майбутнього педагога.

Слушною є думка О. Іванців, яка в якості визначення готовності до конкретного видів педагогічної діяльності зробила висновок, що педагогічним дослідженням готовності до діяльності притаманне зосередження уваги на трьох складових, а саме: мотивації окресленого виду діяльності; теоретичних знаннях стосовно діяльності та її предмету; професійно-практичних умінь і навичках [3]. Педагогічну готовність Н. Казанішена розглядає як систему спеціальних психолого-педагогічних знань, умінь і навичок, які дають змогу ефективно організувати у школі виховні заходи, та внутрішню позитивну налаштованість майбутнього вчителя на їх здійснення [4].

Здійснений аналіз джерел інформації із досліджуваної проблеми дозволив зробити висновок про необхідність відповідної професійної підготовки учителів біології та основ здоров'я для ефективного здійснення соціально-педагогічної діяльності як на уроках так в позакласній роботі. Готовність майбутніх учителів біології провадження соціально-педагогічної діяльності, зокрема з метою мотивування школярів до здорового способу [5] життя вважаємо інтегративною динамічною якістю особистості, що проявляється в налаштованості студентів на відповідний вид роботи із школярами, усвідомленні ними мотивів і потреб у даній діяльності; у наявності глибоких і різнобічних предметних знань з дисциплін обраного фаху, психолого-педагогічних, соціально-педагогічних, методичних знань, умінь і навичок [6; 7]. У контексті досліджуваної проблеми актуальним є питання діагностики готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до соціально-педагогічної діяльності. Оскільки означена якість забезпечується сформованістю її структурних компонентів, то доцільним є оцінювання кожного компонента. З цією метою нами були розроблені критерії діагностики досліджуваної якості, що відповідають її структурі, а також визначені показники для оцінювання кожного з критеріїв у відповідності до виокремлених структурних компонентів готовності майбутніх учителів біології до соціально-педагогічної діяльності (аксіологічно-мотиваційного, знаннево-інформаційного та технологічно-рефлексивного) було визначено такі критерії:

- ціннісне усвідомлення та сформованість мотивації здійснення соціально-педагогічної роботи як на уроках біології та основ здоров'я так і в позаурочний час;
- оволодіння професійними знаннями (фаховими, психолого-педагогічними);
- здатність до практичного здійснення вказаного виду діяльності.

Показниками критерію «ціннісне усвідомлення та сформованість мотивації здійснення соціально-педагогічної роботи» є: спрямованість на здійснення соціально-педагогічної діяльності; зацікавленість проблемами соціуму та місця особистості в ньому; система соціальних ціннісних орієнтацій; усвідомлення значущості провадження соціально-педагогічної діяльності з учнями закладів середньої освіти; умотивованість на здійснення відповідної роботи як на уроках, так і в позаурочний час.

Показниками критерію «оволодіння професійними знаннями (фаховими, психолого-педагогіч-

ними)» визначено: сформованість системи психолого-педагогічних і фахових знань; знання теорії та методики здійснення соціально-педагогічної діяльності; знання закономірностей розвитку школярів певного віку.

Показниками критерію «здатність до практичного здійснення соціально-педагогічної діяльності» є: активна соціальна позиція; досвід соціально-педагогічної діяльності; сформованість професійно й особистісно значущих якостей (зокрема, гуманність, емпатійність, осядливність, відповідальність за результати діяльності); здатність до самоаналізу й корекції власної поведінки; володіння методами й прийомами роботи з учнями різних вікових категорій.

У відповідності з указаними критеріями та показниками нами виокремлено три рівні сформованості «готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до здійснення соціально-педагогічної діяльності» учнів закладів середньої освіти: елементарний, репродуктивний і творчий. Елементарний рівень готовності до засвідчено у студентів з недостатньою спрямованістю на здійснення соціально-педагогічної діяльності; формальним ставленням до проблем соціалізації молоді. Такі студенти не мають усвідомленої необхідності в здійсненні соціально-педагогічної діяльності; недостатньо умотивовані; мають поверхові психологопедагогічні й фахові знання; недостатню професійну грамотність. Студенти демонструють слабкі знання теорії та методики фахових дисциплін; не знають закономірностей розвитку соціальної позиції школярів певного віку; у них пасивна соціальна позиція; відсутній досвід соціально-педагогічної діяльності; недостатньо сформовані професійно й особистісно значущі якості; вони часто не здатні до ефективного самоаналізу й корекції власної поведінки; демонструють фрагментарне володіння методами й прийомами професійної діяльності (за умови підтримки з боку викладача). Майбутні учителі біології та основ здоров'я з репродуктивним рівнем готовності до соціально-педагогічної діяльності загалом виявляють спрямованість на здійснення зазначеного виду роботи; вони зацікавлені проблемами соціуму в цілому та соціалізації підростаючого покоління, однак не зовсім чітко усвідомлюють свою роль у цьому процесі. Студенти усвідомлюють значущість здійснення соціально-педагогічної роботи зі школярами; вони умотивовані на зазначений вид діяльності. Знання з психолого-педагогічних і фахових предметів у них систематизовані, але міжпредметні зв'язки між ними вони ще не завжди чітко розуміють; соціальна грамотність (обізнаність з соціальною проблематикою; теоретичні знання); знання теорії та методики здійснення соціально-педагогічної діяльності; знання закономірностей розвитку школярів певного віку; активна соціальна позиція; мають незначний досвід соціально-педагогічної діяльності; сформованість професійно й особистісно значущих якостей; здатні до самоаналізу й корекції власної поведінки; володіння методами й прийомами провадження соціально-педагогічної діяльності. Респонденти з творчим рівнем готовності демонструють чітку спрямованість на здійснення ефективної соціально-педагогічної діяльності; неабияку зацікавленість проблемами соціалізації молоді; вони добре усвідомлюють значущість вказаної роботи й свою роль у цьому процесі. Студенти умотивовані; вони свідомо й системно оволоділи системою психолого-педагогічних і фахових знань, демонструючи високий рівень соціальної грамотності; їм притаманний високий рівень знань теорії та методики розвитку та роботи із учнями закладів середньої освіти; вони займають досить активну соціальну позицію; мають досвід педагогічної та соціальної діяльності; сформованість професійно й особистісно значущих якостей. Такі студенти намагаються постійно аналізувати свою діяльність й корегувати власну поведінку; добре володіють методами й прийомами роботи із школярами.

До участі в експерименті на різних його етапах було залучено 197 студентів та 8 викладачів закладів вищої освіти. До експериментальної групи увійшло 98 осіб, до контрольної – 99. Результати проведення діагностики готовності майбутніх педагогів-біологів та майбутніх вчителів основ здоров'я до соціально-педагогічної діяльності на констатувальному етапі експеримента виявили переважання в респондентів елементарного рівня сформованості досліджуваної якості (43,4 %). Кількість студентів з виявленим репродуктивним рівнем готовності сягнула половини (51,5 %); творчий рівень продемонстрували 5,1 % осіб експериментальної групи. Подібні дані виявилися й у представників контрольної групи, що свідчить про необхідність обґрунтування організаційно-педагогічних умов й експериментальної перевірки ефективності методики їх реалізації. Доведено важливість формування в студентів мотиваційної основи майбутньої педагогічної діяльності, спрямованої на соціально-педагогічну діяльність. Ефективним при цьому є використання системи бесід, дискусій, аналізу конкретних ситуацій, проблемного викладу навчального матеріалу, імітаційного моделювання, соціопсихологічних тренінгів, інтерактивних технологій тощо. Одним із основних шляхів активізації потреби студентів у оволодінні методиками соціально-педагогічної діяльності є цілеспрямоване моделювання ситуацій соціально-педагогічної діяльності, що зумовлюють виникнення у майбутніх учителів необхідності активного застосування знань, умінь та навичок, реалізації професійно важливих для провадження соціально-педагогічної діяльності. Важливим при цьому є підвищення рівня соціальної грамотності майбутніх педагогів. Доведено важливість використання на заняттях з фахових дисциплін моделювання фрагментів професійно-педагогічної діяльності, що не лише забезпечує особисте включення студентів в соціально-освітню діяльність, а й стимулює їхню потребу в оволодінні конкретними методиками, оскільки майбутні педагоги усвідомлюють нестачу відповідних знань, умінь і

навичок, досвіду творчої діяльності. Обґрунтовано, що для забезпечення особистого залучення студентів до соціально-педагогічної діяльності ефективним є мікрорішення як один з напрямів практичної професійної підготовки, що допомагає майбутнім учителям біології та основ здоров'я краще усвідомити сутність педагогічних явищ. Саме під час моделювання фрагментів практичної діяльності майбутні вчителі розвивають свої педагогічні здібності, набувають досвіду соціальної діяльності, розвивають здатність до самоаналізу й корекції власної поведінки. Доведено ефективність умотивованого використання завдань екологічного спрямування під час проходження майбутніми вчителями біології різних видів практик як однієї з найважливіших ланок професійної підготовки в системі освіти майбутнього педагога-біолога або вчителя основ здоров'я.

Висновки. Представлений у роботі психолого-педагогічний аналіз наукових джерел дає змогу констатувати, що проблема формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я соціально-педагогічної діяльності у закладах середньої освіти набуває особливої актуальності в контексті гуманізації освіти. Готовність майбутніх учителів біології та основ здоров'я до вказаного виду діяльності розглядаємо як інтегративну динамічну якість особистості, що виявляється у налаштованості студентів на соціально-педагогічну діяльність, усвідомленні ними мотивів і потреб у цій діяльності; у наявності глибоких і різномісних предметних знань з дисциплін обраного фаху й психолого-педагогічних, методичних знань, умінь і навичок стосовно роботи з учнями закладів середньої освіти. Шляхом педагогічного експерименту встановлено, що реалізація обґрунтованих організаційно-педагогічних умов і методики формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до соціально-педагогічної діяльності сприяла підвищенню рівня сформованості досліджуваного феномену в студентів експериментальної групи, порівняно зі студентами контрольної групи.

Перспективами подальших досліджень вбачаємо перевірку готовності майбутніх учителів інших спеціальностей до соціально-педагогічної діяльності у закладах середньої освіти.

References

1. Капська А. Й., Безпалько О. В., Вайнола Р. Х. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи : модульний курс дистанційного навчання. Київ, 2002. 164 с
Kapska, A. I., Bezpalko, O. V., Vainola, R. Kh., and Kapska, A. I. (2002). Aktualni problemy sotsialno-pedahohichnoi roboty : modulnyi kurs dystantsiinoho navchannia [Actual problems of social and educational work: modular distance learning course]. Kyiv, Ukraine.
2. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі : навчальний посібник. Київ, Центр учбової літератури, 2009. 208 с.
Bezpalko, O. V. (2009). Sotsialna pedahohika : skhemy, tablytsi, komentari : navchalnyi posibnyk [Social pedagogy : charts, tables, comments : tutorial]. Kyiv, Ukraine : Center of educational literature.
3. Іванців О. Я. Підготовка студентів біологічних факультетів університетів до педагогічної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2000. 18 с.
Ivantsiv, O. Ya. (2000). Pidhotovka studentiv biolohichnykh fakultetiv universytetiv do pedahohichnoyi diyalnosti v protsesi vyvchennya fakhovykh dystsyplin [Preparation of students of biological faculties of universities for pedagogical activity in the process of studying of professional disciplines]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv, Ukraine.
4. Казанішена Н. В. Підготовка майбутнього вчителя початкових класів до екологічного виховання молодших школярів : дис.... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2011. 256 с.
Kazanishena, N. V. (2011). Pidhotovka maybutn'oho vchytelya pochatkovykh klasiv do ekolohichnoho vykhovannya molodshykh shkolyariv [Preparation of the future teacher of elementary school for the environmental education of junior pupils]. *Candidate's thesis*. Vinnytsya, Ukraine.
5. Мехед О. Б., Рябченко С. В., Жара Г. І. Аналіз факторів, що впливають на формування здорового способу життя молоді. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. Серія «Педагогічні науки»*. 2019. № 3 (159). С. 262-267.
Mekhed, O. B., Riabchenko, S. V., and Zhara, G. I. (2019). Analiz faktoriv, scho vplyvayut na formuvannya zdorovogo sposobu zhittya molodi [Youngsters healthy lifestyle factors analysis]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T. H. Shevchenka – Bulletin of the T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium», 3 (159), 260-268.*
6. Носко М. О., Грищенко С. В., Носко Ю. М. Формування здорового способу життя : навчальний посібник. Київ : Леся, 2013. 160 с.
Nosko, M. O., Hryshchenko, S. V., and Nosko, Yu. M. (2013). Formuvannya zdorovoho sposobu zhyttia: navchalnyi posibnyk [Shaping a healthy lifestyle: a textbook]. Kyiv, Ukraine : Lesya.
7. Nosko, M., Mekhed, O., Ryabchenko, S., Ivantsova, O., Denysovets, I., Griban, G., Prysyzhniuk, S., Oleniev, D., Kolesnyk, N., and Tkachenko, P. (2020). *The influence of the teacher's social and pedagogical activities on the health-promoting competence of youth. International Journal of Applied Exercise Physiology*, 9 (9), 18-28.

Mekhed O.

ORCID 0000-0001-9485-9139

Scopus-Author ID 6506181994

Ph.D. in Biological sciences, Associate professor,
Head of the Department of Biology
T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: mekhedolga@gmail.com

VERIFICATION OF ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS OF FORMATION OF READINESS OF FUTURE TEACHERS OF BIOLOGY AND FUNDAMENTALS OF HEALTH TO THE IMPLEMENTATION OF THE SOCIAL SOCIETY

The article presents a theoretical analysis and determination of the specifics of socio-pedagogical activities by a teacher of biology and basics of health. Criteria, indicators are determined, the levels of readiness of future teachers of biology and basics of health to carry out social and pedagogical activities in secondary schools are characterized. The results of experimental verification of organizational and pedagogical conditions of future teachers of biology and basics of health in the process of studying in higher education are described.

***The purpose of the article** is to theoretically substantiate the organizational and pedagogical conditions for the formation of readiness of future teachers of biology and basics of health to carry out socio-pedagogical activities and experimental verification of the effectiveness of methods of their implementation.*

***Methodology.** The methodological basis of the study is a systematic and personality-oriented approach to the analysis of psychological and pedagogical literature and pedagogical experience on the motivation of young people to form a healthy lifestyle. The paper uses a multilevel systematic analysis of scientific sources, based on the philosophical, general scientific and partially scientific and concrete scientific levels of knowledge.*

***Scientific novelty** is to establish the main approaches to the formation of the readiness of future teachers of biology and the basics of health to carry out socio-pedagogical activities and experimental verification of the effectiveness of methods of their implementation.*

***Conclusions.** The problem of forming the readiness of future teachers of biology and the basics of health for socio-pedagogical activities in secondary education is very relevant. The readiness of future teachers of biology and basics of health for socio-pedagogical is a quality of personality. It is manifested in the attitude of students to socio-pedagogical activities, their awareness of motives and needs in this activity; in the presence of subject knowledge, methodological knowledge, skills and abilities in relation to work with students. It is established that the implementation of organizational and pedagogical conditions and methods of forming the readiness of future teachers of biology and basics of health to socio-pedagogical activities helped to increase the level of formation of the studied phenomenon in students of the experimental group compared to students in the control group.*

***Key words:** social and pedagogical activity, secondary education institutions, future teachers of biology and basics of health.*

Стаття надійшла до редакції 03.11.2020 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України **М. О. Носко**